

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1573

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Ministers van Landbouw, Natuur en Visserij en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de risico's van insectenconsumptie* (ingezonden 24 januari 2023).

Antwoord van Minister **Adema** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 16 februari 2023).

Vraag 1

Heeft u vernomen dat de Europese Commissie toestemming heeft gegeven tot het verwerken van insecten zoals onder andere vliegen, krekels, meelwormen, buffalolarven en sprinkhanen in menselijk voedsel?¹

Antwoord 1

Ja. Het is echter niet bekend dat vliegen zijn toegestaan om in voeding te verwerken.

Vraag 2

Is er onafhankelijk onderzoek gedaan naar de chemische, microbiologische en parasitologische risico's op het consumeren van deze insectensoorten en gekweekte insecten in het algemeen, en zo ja, kunt u deze met ons delen?

Antwoord 2

Ja. Insecten voor humane consumptie zijn nieuwe voedingsmiddelen (*novel foods*). Voordat een bedrijf een *novel food* op de markt introduceert moet een veiligheidsdossier worden ingediend bij de Europese Commissie, waarna de European Food Safety Authority (EFSA) dit dossier beoordeelt. Het veiligheidsdossier moet ingaan op een verscheidenheid aan potentiële risico's. Hiervoor heeft EFSA een «guidance» opgesteld². EFSA brengt over de beoordeling van het veiligheidsdossier een advies uit. Het advies betreffende de veiligheid van ingevroren en gedroogde formuleringen van hele krekels (*Acheta domesticus*), waar in vraag 1 naar verwezen wordt is online

¹ (EU) nr. 2022/188 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R0188&from=EN>).

² EFSA 2021. Guidance on the preparation and submission of an application for authorisation of a novel food in the context of Regulation (EU) 2015/2283.

beschikbaar³. Hier zijn ook de andere risicobeoordelingen te vinden die aan de basis liggen voor de EU toelatingen van de diverse insectensoorten voor humane consumptie.

Vraag 3

Wat zijn de belangen van de Nederlandse overheid in de grootste insectenfabriek ter wereld, Protix in Bergen-op-Zoom, gezien het feit de overheid zich inspant om de toepassingsmogelijkheden van insecten te verbreden?

Antwoord 3

De Nederlandse rijksoverheid heeft geen belangen in het bedrijf Protix.

Vraag 4

Kunt u ons een overzicht verschaffen van de (financiële) ondersteuning die alle insectenkwekers in Nederland ontvangen, zowel direct als indirect zoals bijvoorbeeld via investeringsmaatschappijen als InvestNL?

Antwoord 4

Financiële ondersteuning van insectenkwekers (wat bedrijven zijn) door overheidsinstanties moet voldoen aan de Europese staatssteunregels. Mijn ministerie geeft op die gronden geen financiële ondersteuning aan individuele insectenkwekers. Of en in welke mate op andere manieren insectenkwekers financiële ondersteuning krijgen wordt niet centraal geregistreerd en is dan ook niet bekend.

Vraag 5

Bent u ervan op de hoogte dat er veel risico's zijn, onder andere een toename van bepaalde vormen van kanker en allergieën, bij de inname van chitine, een stof die in het pantser van bijna ieder insect huist?⁴

Antwoord 5

Zoals benoemd in het antwoord op vraag 2 wordt voor een eventuele toelating van een *novel food* een uitgebreid veiligheidsdossier beoordeeld door EFSA, met onder andere specifieke aandacht voor de toxicologische veiligheid en allergeniciteit. Eventuele allergische reacties die een *novel food* kan veroorzaken, onder meer door potentiële kruisreactiviteit, worden ook beoordeeld in het dossier. Wanneer nodig geacht, worden er in de toelating van het *novel food* etiketteringseisen gesteld ten aanzien van allergeniciteit.

Vraag 6

Bent u bekend met het onderzoek van Dr. Remigiusz Gałęcki waaruit bleek dat parasitaire ontwikkelingsvormen werden gedetecteerd in 244 van de 300 onderzochte insectenkwekerijen (81,33%)?^{5, 6}

Antwoord 6

Ja. De EFSA veiligheidsbeoordeling gaat in op het risico van potentieel aanwezige parasieten. In het genoemde onderzoek zijn levende insecten onderzocht. Goed om te benoemen dat de insecten die zijn toegelaten als *novel food* worden behandeld waardoor parasieten gedood worden.

Vraag 7

Voldoen de insecten genoemd in vraag 1 aan de hygiëneverordening ((EC) nr. 852/2004), de algemene levensmiddelenverordening ((EC) nr. 178/2002) en alle andere wetten met betrekking tot voedselveiligheid?

³ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/6779>.

⁴ Nature, 3 april 2017, «Chitosan promotes cancer progression and stem cell properties in association with Wnt signaling in colon and hepatocellular carcinoma cells» (Chitosan promotes cancer progression and stem cell properties in association with Wnt signaling in colon and hepatocellular carcinoma cells | Scientific Reports (nature.com)).

⁵ Plos One, 8 juli 2019, «A parasitological evaluation of edible insects and their role in the transmission of parasitic diseases to humans and animals» (A parasitological evaluation of edible insects and their role in the transmission of parasitic diseases to humans and animals | PLOS ONE).

⁶ RIVM, 3 november 2022 (One Health | RIVM).

Antwoord 7

Alle producten, dus ook insecten die onder de *novel food* verordening (EU) 2015/2283 worden toegelaten, dienen ook aan andere wet- en regelgeving met betrekking tot voedselveiligheid te voldoen, zoals verordeningen (EG) 852/2004 en (EG) 178/2002.

Vraag 8

Is er een plan om, zoals het «Novel Foods»-beleid van de Europese Unie en de Nationale Eiwitstrategie behelzen, om op korte termijn ook de consumptie van zwanen, honden, ratten en dolfijnen en nog vele andere insectensoorten te promoten?⁷

Antwoord 8

Het Europees *novel food* beleid promoot geen specifieke nieuwe voedingsmiddelen maar zorgt voor het wettelijk kader om de veiligheid van novel foods te garanderen. In het kader van de Nationale Eiwitstrategie worden alleen insecten als dierlijke eiwitten genoemd en gaat het vooral om het opvoeren van de productie van plantaardige eiwitten.

Vraag 9

Heeft u onderzoek gedaan naar de maatschappelijke consensus over het consumeren van insecten en zijn er eventueel plannen om het gedrag van consumenten (bij) te sturen?

Antwoord 9

Er is geen onderzoek gedaan naar de maatschappelijke consensus over het consumeren van insecten. Er is wel onderzoek gedaan en openbare literatuur beschikbaar over consumentenacceptatie ten aanzien van het eten van insecten. Plannen om eventueel consumentengedrag bij te sturen betreffen met name plantaardige eiwitten.

Vraag 10

Bent u ook van mening dat, ter bescherming van de consument, er op zijn minst een duidelijke aanduiding op het etiket moet staan dat er insecten in zijn verwerkt en ook welke insecten en niet in kleine letters achterop de verpakking in Latijnse benaming?⁸

Antwoord 10

Bij de toelating van de diverse insecten als *novel food* worden eisen gesteld aan de etikettering van voedingsmiddelen die het bevatten. Zo dient er op de verpakking vermeld te worden welk insect het bevat en wordt dit weergegeven in zowel de wetenschappelijke als Nederlandse benaming.

⁷ Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, december 2020, Nationale Eiwitstrategie (<https://open.overheid.nl/repository/ronl-6ea7577b-85a6-425a-9dad-b9b9cf695495/1/pdf/20298471.bijlage.pdf>).

⁸ Rijksoverheid, «Eisen aan Voedselveiligheid» (Eisen aan voedselveiligheid | Voeding | rijksoverheid.nl).